

Zestaw 10 / Transformacje kanoniczne, teoria Hamiltona-Jacobiego:

1. Układ mechaniczny o dwóch stopniach swobody posiada hamiltonian:

$$H(q_1, q_2, p_1, p_2) = \left(\frac{p_1 - p_2}{2q_1} \right)^2 + p_2 + (q_1 + q_2)^2$$

- (a) Pokaż, że transformacja kanoniczna do nowych współrzędnych Q_1, Q_2, P_1, P_2 , dla której $Q_1 = q_1^2, Q_2 = q_1 + q_2$, ma funkcję generującą $S(q_1, q_2, P_1, P_2) = q_1^2 P_1 + (q_1 + q_2) P_2 + f(q_1, q_2)$, gdzie f jest dowolną funkcją.
- (b) Dobierz funkcję f tak, aby nowy hamiltonian nie zależał od współrzędnych Q_1 i Q_2 . Wskazówka: założyć, że $f = f(q_1 + q_2)$.
- (c) Korzystając z (b) znajdź rozwiązanie równań ruchu we współrzędnych q_1, q_2, p_1, p_2 .
2. (a) (Lim 2083) Znajdź rozwiązanie $S(q, \alpha, t)$ równania Hamiltona-Jacobiego dla cząstki opisanej hamiltonianem $H = \frac{1}{2}p^2$. Znajdź transformacje kanoniczne $q = q(\beta, \alpha)$ oraz $p = p(\beta, \alpha)$ gdzie β i α są odpowiednio przetransformowanymi współrzędną i pędem.
- (b) Rozważmy zmodyfikowany hamiltonian $H_1 = \frac{1}{2}p^2 + \frac{1}{2}q^2$. W tym przypadku α będzie zależeć od czasu. Korzystając z transformacji znalezionej w punkcie (a), wyraż przetransformowany hamiltonian $\tilde{H}$ poprzez α, β oraz t . Znajdź $\beta(t)$ i $\alpha(t)$ oraz pokaż, że rozwiązania $q[\beta(t), \alpha(t)], p[\beta(t), \alpha(t)]$ równań ruchu dla hamiltonianu H_1 opisują ruch oscylatora harmonicznego.
3. (Goldstein) Pokaż, że funkcja

$$S = \frac{m\omega}{2} (q^2 + \alpha^2) \operatorname{ctg} \omega t - \frac{m\omega q \alpha}{\sin \omega t}$$

jest rozwiązaniem równania Hamiltona-Jacobiego dla prostego oscylatora harmonicznego o hamiltonianie

$$H = \frac{1}{2m} (p^2 + m^2 \omega^2 q^2)$$

Pokaż, że funkcja ta generuje poprawne rozwiązanie dla ruchu oscylatora harmonicznego.

4. (Goldstein, Greiner, ...) Korzystając z metody Hamiltona-Jacobiego rozwiąż problem rzutu ukośnego. Znajdź równanie trajektorii i zależność współrzędnych od czasu zakładając, że cząstka została wystrzelona w chwili $t = 0$ z początku układu, z prędością v_0 i pod kątem α .